

Л.А. ДЖАНАЕВА,
молодший науковий співробітник,
комунальний заклад культури
«Миколаївський обласний художній
музей ім. В.В. Верещагіна»
М.С. НИКИФОРЧАК,
організатор екскурсій,
комунальний заклад культури
«Миколаївський обласний художній
музей ім. В.В. Верещагіна»,
м. Миколаїв

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЯ СПАДЩИНА ЛЕСІ УКРАЇНКИ В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ

Вшанування пам'яті видатної вітчизняної поетеси Лариси Петрівни Косач-Квітки (1871–1913), відомої під псевдонімом Леся Українка, у зв'язку із 145-річчям від дня народження, не залишило осторонь цієї знаменної дати Миколаївський обласний художній музей імені В.В. Верещагіна. Творче життя та суспільна діяльність Лесі Українки можуть слугувати взірцем для виховання підростаючого покоління, збагатити його знання в галузі української національної літератури і культури.

Діяльність художнього музею спрямована на пробудження в учнівської та студентської молоді інтересу до художньої спадщини нації, виховування високих естетичних почуттів при спогляданні творів мистецтва високого рівня.

Враховуючи виховні та просвітницькі функції художнього музею, співробітники відділу науково-просвітницької роботи поставили за мету створити літературно-художню програму, яка присвячена життю та самовідданому служінню літературній творчості однієї з найславніших і талановитіших українських поетес. Програма включає слайд-презентацію зі світлинами самої Лесі Українки; особистостей, які склали її близьке оточення; а також кращих поетичних видань, що виходили друком протягом усього творчого життя славетної поетеси. Показ слайдів супроводжується розповіддю про основні віхи життя Лесі Українки, читанням уривків з її поезій. Розглядаються її кращі поетичні, прозові та драматичні твори, втілення її літературної спадщини у різних видах мистецтва: театрі, кінематографії, образотворчому мистецтві.

Листи до рідних і друзів дозволяють відкрити коло захоплень Лесі Українки, яка ще з дитинства була натурою дуже чутливою, з розвинутою уявою і почуттям кольору. Авторам статті видається цікавим простежити, яку роль відігравало в її житті образотворче мистецтво, адже живопису належить

важливе місце у творчому становленні багатьох художників слова. Серед українських майстрів відомим художником-портретистом був Т.Г. Шевченко.

Не була байдужою до живопису і Леся Українка, хоча з раннього віку вона вважала себе передусім «музикою», і тільки недуга не дозволила їй сповна реалізувати себе на музичному поприщі. Проте вона говорила: «Хочу бути, як Шевченко, – писати і малювати». Саме тому вона забажала отримувати уроки малювання, а для цього знайти «такого учителя, щоб учив рисувати мене дома». Як засвідчує її мати Олена Пчілка, Леся в ранній юності малювала олійними фарбами дуже гарні картини, але, на жаль, тільки одна з них збереглася. Великих картин Леся через хвору руку не малювала, але часом змальовувала різні взірці народної творчості. На Великодень розписувала писанки, здебільшого тендітними квітами та ніжними арабесками власного витвору.

Навчання Лесі малюванню розпочалося з приватним малярем Зозулькою, а продовжилося у Київській рисувальній школі, ініціатором створення якої був Микола Мурашко. Свого часу підтримували цей приватний учбовий заклад такі відомі живописці, як Іван Крамський, Ілля Рєпін, Архип Куїнджі, Василь Поленов. Серед викладачів цієї школи був майбутній живописець Микола Пимоненко, класи якого і відвідувала Леся Українка.

Як людина багатогранна, вона цікавилась мистецьким життям, відвідувала художні виставки. Цьому сприяло і її оточення, в якому завжди були художники: М. Мурашко, Ф. Красицький, І. Труш та ін. Відомо, що у 1904 р., перебуваючи на дачі Косачів у Зеленому Гаю, Фотій Красицький намалював портрет Лесі, який експонувався на виставці у Львові і був високо оціненим відомим майстром пейзажу і портретистом Іваном Трушем. Портрет Лесі Українки роботи самого І. Труша датується 1900 р. Він був виставлений для огляду в Науковому товаристві імені Т. Шевченка у 1901 р.

Не тільки натхненний образ поетеси надихав художників, а й її палке поетичне слово. Серед багатотисячної колекції художнього музею імені В.В. Верещагіна дбайливо зберігаються акварель А. Коптева «Лісова пісня» або «Лісова казка», 1973 р., а також дві ілюстрації до драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня» художниці-графіка Н. Лопухової. На думку авторів статті, одним із цікавих елементів презентованої програми є безпосередній показ цих робіт.

У програмі звучать вірші Лесі Українки, покладені на музику різними композиторами: романс К. Стеценка «Стояла я і слухала весну»; музичний фрагмент миколаївського композитора В. Коршунова до вистави «Лісова пісня» Миколаївського академічного художнього російського драматичного театру; народні співи у супроводі бандури.

Таким чином, в одній програмі автори спромоглися поєднати в «гармонійній співдружності муз» різні види мистецтва: поезію, образотворче мистецтво, музику.

Вважаємо, що створена програма «Літературно-художня спадщина Лесі Українки в образотворчому мистецтві», у ході якої розглянуті різні аспекти діяльності Лесі Українки, є доцільною. Вона виявляє значення творчого

доробку мисткині для сучасних та прийдешніх поколінь. Адже улюблена українська письменниця та поетеса Леся Українка була закохана у природу рідного краю, його стародавні легенди і писала у своїх творах про вічні цінності – Батьківщину, правду, кохання. Її творчість – великий скарб не тільки українського народу, а й усієї світової культури.

Список використаних джерел:

1. Українка, Л. Незабутні шедеври [Текст]: поезія, драматургія / Леся Українка / Худож. О. І. Альбрехт. – Донецьк: БАО, 2009. – 304 с.
2. Панасенко, Т. Леся Українка [Текст] / Т. Панасенко. – Харків: «Фоліо», 2013. – 123
3. Кармазіна, М.С. Леся Українка [Текст] / М. С. Кармазіна. – К.: Видавничий дім "Альтернативи", 2003. – 416 с.
4. Кочерга, С.О. Комунікативна функція художнього портрету у творчості Лесі Українки / С.О. Кочерга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://web.znu.edu.ua/herald/issues/2009/fil_2009_2/032-38.pdf. – Назва з екрана.